

Kanta

Asiakastietolakupaketin keskeiset vaikutukset Kanta-palveluihin

Kanta-info 7.9.2021

Sari Laukkanen & Riitta Tuomaala

to

Sisältö

1. Asiakastietolakipaketista
2. Luovutustenhallinnan muutokset Kanta-palveluissa
3. Asiakastietolaki ja sen vaikutukset sosiaalihuollossa
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon luovutustenhallinnan yleiskuvaus

Asiakastietolakipaketista 1/2

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021) (Asiakastietolaki) ja siihen liittyvät lait tulevat voimaan **1.11.2021**
  - Hyväksytty 28.5.2021
  - Vahvistettu 28.8.2021
- [SäädK 784/2021 \(edilex.fi\)](#)
- Toimeenpanon valmistelutyötä tehdään Kela – THL - STM -yhteistyössä

Asiakastietolakipaketista 2/2

- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä**
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain muuttamisesta
- **Laki sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta**
- Laki terveydenhuoltolain 9 §:n muuttamisesta
- Laki lastensuojelulain 25 b §:n muuttamisesta
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 a §:n muuttamisesta
- Laki sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta
- Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 55 §:n muuttamisesta

Luovutushallinnan muutokset Kanta- palveluissa

Informointi

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
Erilliset informoinnit; - PTA - Resepti - Yhteisrekisteri (SHP) Asiakas voi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen Kanta-palveluista informoinnin vastaanottamisen jälkeen Talletetaan Tiedonhallintapalveluun	Kanta-informointi kattaa kaikki Kanta-palvelut • Olemassa oleva ja uusi Kanta-informointi toimivat tietojen luovuttamisessa alkuun rinnakkain Asiakkaan vastaanottama informointi on edellytys asiakkaan • antamalle tietojen luovutusluvalle • tekemille kielloille • antamille suostumuksille luovutuksiin sosiaali- ja terveydenhuollon välillä (siirtymäaika 1.1.2024) Informointimerkinnän puuttuminen ei estä tietojen tallennusta Tallennetaan uuteen Tahdonilmaisupalveluun (Koskee kaikkia luovutustenhallinnan asiakirjoja ja muita tahdonilmaisuja)

Suostumus → Luovutuslupa

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
Edellyttää informointia Mahdollistaa luovutuksen potilastiedon arkistosta Suostumuksen laajuutta voi rajata kielloin Allekirjoitettava asiakirja	Edellyttää informointia Muuttuu nimeltään Luovutusluvaksi terveydenhuollon sisäisissä luovutuksissa • Terveystietojen olemassa olevat suostumukset säilyvät voimassa ja luovutukset perustuvat niihin Luovutuslupa voimassa toistaiseksi ja voi peruuttaa, laajuutta voi rajata kielloin Sosiaalihuollon sisäisiin luovutuksiin luovutuslupa tulee uutena (mahdollinen 1.1.2023 alkaen) Luovutusluvasta on asiakkaan pyynnöstä annettava hänelle tuloste tai annettava tieto hänelle muulla saavutettavalla tavalla

Uudet suostumukset

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
	Luovutus sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välillä edellyttää jatkossa suostumusta (uusi suostumus, mahdollinen 1.1.2024 alkaen) Omatietovarantoon tallennettujen hyvinvointitietojen luovutus sote-ammattilaisten käyttöön edellyttää suostumusta (uusi suostumus, siirtymäaika 1.1.2024) Suostumuksesta on asiakkaan pyynnöstä annettava hänelle tuloste tai annettava tieto hänelle muulla saavutettavalla tavalla

Kiellot, kieltojen peruutukset

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
Palvelutapahtumaan kohdistuvat kiellot Sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterinpitäjään ja sen rekisteriin kohdistuvat kiellot Allekirjoitettava asiakirja	Terveystieteissä nykyisin mukaiset kiellot • Ennen uuden lain voimaantuloa annetut kiellot ovat voimassa myös uudistuksen jälkeen Huoltaja tai muu laillinen edustaja voi asettaa alaikäisen puolesta kieltoja terveydenhuollossa asioidessa (ei koske reseptejä) Laaja toimialakohtainen luovutuskielto, jolla voi kieltää kaiken tietojen luovutuksen kerralla (siirtymäaika 1.1.2024, ei koske reseptejä) Kiellon kohdistaminen yksityisen työterveyshuollon rekistereihin (siirtymäaika 1.1.2024) Asetetuista kielloista on asiakkaan pyynnöstä annettava hänelle tuloste tai annettava tieto hänelle muulla saavutettavalla tavalla

Reseptikeskus

Nykytila	Laki sähköisestä lääkemääräyksestä
Suullinen suostumus tietojen hakemiseen Reseptikeskuksesta Lääkemääräyksiä koskevat kiellot Apteekin tiedonsaantioikeutta reseptikeskuksesta ei rajoitettu Reseptitiedot palautetaan lääkkeen määrääjälle kielloista huolimatta	Reseptikeskuksen tietoja voidaan luovuttaa ilman informoinnin tarkistusta Suullinen suostumus poistuu tietojen luovutuksesta Lääkemääräyksiä koskevat kiellot pysyvät ennallaan Apteekin tiedonsaantioikeus reseptikeskuksesta enintään 42 kk Reseptitiedot palautetaan lääkemääräyksen laatineelle palvelunantajalle kielloista huolimatta

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
Informoinnin vastaanottaminen Suostumus luovutukseen terveydenhuollon sisällä, antaminen / peruuttaminen Kieltojen asettaminen / peruuttaminen	Uuden Kanta-informoinnin vastaanottaminen Luovutuslupa tietojen luovutukseen sosiaali- ja terveydenhuollon sisällä, antaminen / peruuttaminen Kieltojen asettaminen / peruuttaminen Siirtymäaikojen mukaisesti toteutetaan: • Sosiaalihuollon tietojen näyttäminen • Laajan toimialakohtaisen luovutuskiellon asettaminen / peruuttaminen • Suostumus sosiaali- ja terveydenhuollon väliseen tietojen luovutukseen • Suostumus hyvinvointitietojen luovuttamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön

Omatietovaranto

Nykytila	Uusi asiakastietolaki
Ei määritelty laissa	Informointi Omätietovarannosta sisältyy Kanta-informointiin Omatietovarantoon tallennettujen hyvinvointitietojen luovutus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön (siirtymäaika 1.1.2024) • Luovutuksen edellytyksenä suostumus

Asiakastietolakipaketin toimeenpanon asiakasvaikutukset lain voimaantullessa

Kansalaisasiakas

Asiakkaan saama informointi kattaa kaikki Kanta-palvelut	Asiakkaan antama suostumus terveydenhuollon sisäiseen tietojen luovutukseen muuttuu luovutusluvaksi
Asiakas vastaanottaa uuden Kanta-informoinnin Omakannassa kirjautumisen jälkeen	Asiakas voi antaa Omakannassa luovutusluvan nykyisen suostumuksen sijaan
Huoltaja tai muu laillinen edustaja voi asettaa kieltoja alaikäisen puolesta (Ei koske reseptejä)	Asiakkaan ei tarvitse antaa suullista suostumusta reseptitietojen luovutukseen

Sote-ammattilaiset / -organisaatiot

Uudet toimintamallit	Yhteisrekisterinpitäjyydet
Käyttöoikeusasetuksen tuomien muutosten huomioiminen	Omavalvontasuunnitelman päivitys Tietoturvasuunnitelmaksi
Käyttöönottovelvoitteeseen valmistautuminen sosiaalihuollossa	Yksityisen terveydenhuollon käyttöönottovelvoite, mikäli sähköinen PTJ käytössä

Tietojärjestelmätoimittajat

Tarvittavien muutosten toteuttaminen APTJ:t	Kanta-palveluihin liittyvien hyvinvointisovellusten sertifiointi

Asiakastietolaki ja sen vaikutukset sosiaalihuollossa

Kanta-palvelujen käyttöönotto

Velvollisuus liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi (7§)

Palvelunantajan on liityttävä
valtakunnallisten
tietojärjestelmäpalvelujen
käyttäjäksi

Yksityisen palvelunantajan
liityttävä, jos käytössä
asiakas- ja potilastietojen
käsittelyyn tarkoitettu
tietojärjestelmä

Valtakunnalliseen arkistointipalveluun tallennettavat asiakirjat (8§)

Liittymisen jälkeen
tallennettava asiakirjojen
alkuperäiskappaleet
arkistointipalveluun

Voidaan tallentaa myös
ennen liittymistä syntyneet
asiakirjat

Sosiaalihuollon liittymisten määräajat (52§1mom.)

Julkisen sosiaalihuollon ja
julkisen lukuun toimivat viim.
1.9.2024
Yksityiset viim. 1.1.2026

Siirtymäaikojen yhteydessä
on määräajat, mihin
mennessä viimeistään on
aloitettava palvelutehtävissä
syntyvien asiakirjojen
tallentaminen

Kanta-informointi ja tietojen luovutukset sosiaalihuollossa

- Kanta-informointi kattaa jatkossa kaikki Kanta-palvelut
- Asiakkaan vastaanottama informointi on edellytys asiakkaan:
  - antamalle tietojen luovutusluvalle
  - tekemille kielloille
  - antamille suostumuksille luovutuksiin sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välillä (siirtymäaika 1.1.2024)
- Sosiaalihuollon sisäisiin tietojen luovutuksiin tulee luovutuslupa (siirtymäaika 1.1.2023)
- Sosiaalihuollon- ja terveydenhuollon välisiin tietojen luovutuksiin tulee suostumus (siirtymäaika 1.1.2024)

Määräajat

Määräajat julkiselle ja julkisen lukuun toimivalle yksityiselle palveluntuottajalle:

- lapsiperheiden, työikäisten ja iäkkäiden palvelutehtävät 1.9.2024 (liittymisvelvoitteen määräaika)
- lastensuojelun palvelutehtävä 1.3.2025
- vammaispalvelujen palvelutehtävä 1.9.2025
- päihdehuollon palvelutehtävä 1.3.2026
- perheoikeudellisten palvelujen palvelutehtävä 1.9.2026
- Video- ja äänitallenteiden tallentaminen viimeistään 1.10.2029

Määräajat palveluntuottajan ja asiakkaan väliseen sopimukseen perustuvalle yksityiselle sosiaalihuollolle:

- lapsiperheiden, työikäisten, iäkkäiden ja vammaispalvelujen palvelutehtävät 1.1.2026 (liittymisvelvoitteen määräaika)
- päihdehuollon palvelutehtävässä syntyvät asiakirjat viimeistään 1.3.2026.
- Video- ja äänitallenteiden tallentaminen viimeistään 1.10.2029

THL:n Määräys sosiaalihuollon asiakirjarakenteista velvoittaa käyttämään asiakirjarakenteita asiakastiedon kirjaamiseen ja tallentamiseen.

[Lausuntopyyntö: Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista](#)

Omakanta sosiaalihuollossa

- Jatkossa kansalainen näkee omat sosiaalihuollon tietonsa Omakannasta
  - Asiakkuuden perustiedot
  - Asiakasasiakirjat, mm. asiakaskertomukset, sosiaalihuollon päätökset ja lausunnot sekä palvelutarpeen-arvioinnit ja asiakassuunnitelmat
  - Luovutusluvut, suostumukset, kiellot, tahdonilmaukset
- Tiedot saatavilla, vaikka asuinpaikkakunta vaihtuisi
- Mahdollisuus hallita ja rajata omia tietoja
- Kaikille samat, yhdenmukaiset ja yhdenvertaiset palvelut
- Tietoturva huomioitu

Kanta-palvelujen käyttöönoton tuki ja ohjaus

- Kela tukee ja ohjaa sosiaalihuollon toimijoita Kanta-palvelujen käyttöönotossa.
- Kela tukee ja ohjaa myös nykyisiä Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyneitä sosiaalihuollon toimijoita liittymisvelvoitteen täyttämisen huomioimisessa.
- Järjestämme käyttöönotonjaksoja, joihin sisältyy mm. koulutuksia. Koulutuksia järjestämme yhteistyössä THL:n ja DVV:n kanssa.
- Lisätietoja [käyttöönotonjaksoista](#) ja [koulutuksistamme](#) löytyy kanta.fi-sivuiltamme.
- Sosiaalihuollon ammattilainen! Olethan jo ilmoittautunut [Sosiaalihuollon Kanta-foorumiin?](#)

Asiakas- ja potilastietojen luovutushallinnan yleiskuvaus

Asiakas- ja potilastietojen luovutustenhallinnan yleiskuvaus -luonnos

- Kuvataan miten asiakas- ja potilastietojen luovutustenhallinta toimii kokonaisuutena 1.11.2021 voimaantulevan asiakastietolakipaketin myötä
  - Asiakastieto- ja reseptilakien tuomat muutokset
  - Muutosten vaikutukset asiakkaisiin, puolesta asioiviin, sote-ammattilaisiin, sote-palvelunantajiin, APTJ-toimittajiin
- Korvaa: Potilastiedon suostumustenhallinta ja yhteisen potilastietorekisterin liittyminen Kantaan (2014) -dokumentin

Yleiskuvauksen sisällys

1. Johdanto
2. Kanta-palvelujen luovutushallintaa liittyviä käsitteitä
3. Luovutushallinnan keskeiset muutokset ja toimijat
4. Tietojen luovutukseen vaikuttavat lainkohdat
5. Kanta-palvelujen Tahdonilmaisupalvelu
6. Kanta-informointi
7. Terveystietojen luovuttaminen Potilastiedon arkistosta
8. Sosiaalihuollon asiakastietojen luovuttaminen Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistosta
9. Reseptitietojen luovuttaminen Reseptikeskuksesta
10. Potilas- ja asiakastiedon luovuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolelle
11. Hyvinvointitietojen luovuttaminen Omätietovarannosta
12. Kanta-palvelujen informointien, kieltojen, suostumusten ja kieltojen käyttö paikallisissa luovutuksissa

Uudet käsitteet päivitetään Kanta-sanastoon

- **Henkilötietojen luovutustenhallinta** Henkilötietojen käsittelyn osa-alue, jossa henkilötietoja luovutetaan henkilörekisteristä muulle kuin kyseisistä tiedoista vastaavalle rekisterinpitäjälle tai jossa henkilörekisterissä olevista henkilötiedoista annetaan tulosteita henkilölle itselleen, hänen läheisilleen tai viranomaisille.
- **Laaja luovutuskielto** Henkilötietojen luovutuskielto, joka koskee henkilön kaikkia terveydenhuollon eri henkilörekistereissä olevia potilastietoja tai sosiaalihuollon eri henkilörekistereissä olevia asiakastietoja.
- **Luovutuslupa** Tahdonilmaisu, jolla henkilö tai hänen laillinen edustajansa antaa luvan henkilötietojen luovuttamiseen sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimialan sisällä henkilörekisteristä toiseen.
- **Tahdonilmaisupalvelu** Kanta-palveluihin kuuluva tietojärjestelmäpalvelu, jonne tallennetaan tieto kansalaiselle annetusta Kanta-informoinnista sekä ylläpidetään hänen luovutuslupiaan, suostumuksiaan, kieltojaan ja muita tahdonilmaisujaan.
- [Kanta-sanasto \(thl.fi\)](https://thl.fi)

Yleiskuvausluonnoksen kommentit

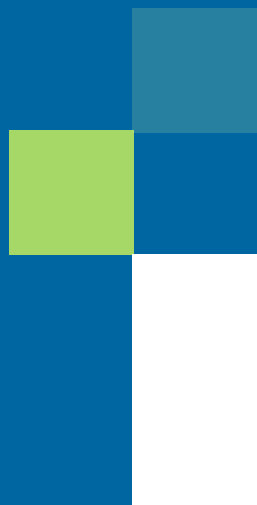
- Potilastiedon arkiston kommentoitavat määrittelyt: materiaalit ja ohjeistus (kanta.fi)
  - Liitä kuhunkin kommenttiin kommentoitavan dokumentin nimi, luku, tarkka kohta tai lainaus sekä sivunumero.
  - Toimita kommentit Kelalle viimeistään 19.9.2021 osoitteeseen kantakehitys@kanta.fi.
  - **Luovutushallinnan yleiskuvaus, kommentoitava versio:** [Luovutushallinnan yleiskuvaus \(pdf\)](#)

Kommentit / kysymykset

- Lisätietoa:
  - kanta.fi
- Kysymykset:
  - kanta@kanta.fi
  - kantakehitys@kanta.fi

ANNA PALAUTETTA!

Kiitos mielenkiinnosta!

kanta.fi @kantapalvelut